

Branchevejledning om

ARBEJDSMILJØ FOR FOLKESKOLE- ELEVER I ERHVERVSPRAKTIK OG JUNIORMESTERLÆRE

INDHOLD

Indledning.....	4
Om erhvervspraktik og juniormesterlære	5
Praktikantens alder og opgaver	5
Arbejdstid	6
Information til praktikantens forældre inden start.....	6
Information til praktikanten inden start	6
Risikovurdering og praktikplan.....	6
Oplæring, instruktion og tilsyn.....	7
Kontaktperson for praktikanten	7
Modtagelse af praktikanten	8
Praktikantens arbejde på arbejdsstedet	9
Praktikanter, der er fyldt 13 år – arbejde i nærheden af maskiner	10
Virksomhedens forventninger til de erfarne medarbejdere.....	10
Skema 1: Praktikant - under 13 år (ikke udtømmende).....	11
Skema 2: Praktikant - Der er fyldt 13 år (ikke udtømmende)	11
Skema 3: Praktikant - Der er fyldt 14 ÅR (ikke udtømmende)	12
Skema til risikovurdering	15

INDLEDNING

Denne branchevejledning beskriver de væsentligste arbejdsmiljøforhold, når en virksomhed i bygge- og anlægsbranchen har en folkeskoleelev i erhvervspraktik eller juniormesterlære.

Arbejdstilsynet har haft branchevejledningen til gennemsyn og finder, at det indhold, herunder tekst og billeder, der knytter sig til arbejdsmiljøforhold, opfylder de krav, der følger af arbejdsmiljølovgivningen. Arbejdstilsynet har alene vurderet vejledningen, som den foreligger, og gør opmærksom på, at der kan være arbejdsmiljøproblemstillinger og -krav, der ikke er behandlet i vejledningen. Arbejdstilsynet har gennemgået vejledningen i overensstemmelse med regler og praksis i november 2025.

OM ERHVERVSPRAKTIK OG JUNIORMESTERLÆRE

Folkeskoleelever skal i obligatorisk erhvervspraktik i enten 7., 8. eller 9. klasse. Praktikken har en samlet varighed på fem dage i én eller flere virksomheder.

Derudover kan folkeskoleelever i 8. og 9. klasse vælge at gå i juniormesterlære. Juniormesterlære er et længere forløb op til to år, hvor eleven veksler mellem 1 til 2 dages arbejde i en virksomhed og skoleundervisning resten af ugen.

Ved både obligatorisk erhvervspraktik og juniormesterlære er der tale om praktikanter, som stadig er folkeskoleelever. De vil herefter i vejledningen, blive betegnet som praktikant.

Erhvervspraktik og juniormesterlære er særlige ordninger for folkeskoleelever, hvor de kommer i praktik i en virksomhed. De er hverken lærlinge eller almindelige ugarbedere.

Der gælder særlige arbejdsmiljøregler for en praktikant, som denne vejledning fortæller om.

Praktikantens alder og opgaver

Helt overordnet gælder det, at arbejdet skal være arbejdsmiljømæssigt forsvarligt for alle ansatte i jeres virksomhed – uanset alder. Det gælder også ved beskæftigelse af en praktikant, hvor virksomhedens arbejdsgiveransvar omfatter praktikantens arbejde.

Formålet med obligatorisk erhvervspraktik og juniormesterlære er så vidt muligt at give praktikanten en oplevelse af, hvordan det er at arbejde i faget. Derfor må en praktikant, der er fyldt 13 år, arbejde med mange af de opgaver, I har i jeres virksomhed. Der er dog forskel på, hvad praktikanten må arbejde med, afhængigt af praktikantens alder.

- En praktikant, der er fyldt 13 år, må udføre lettere arbejde, fx let montagearbejde, sammen med en erfaren medarbejder eller mester selv.
- En praktikant, der er fyldt 14 år, må udføre mange af de arbejdsopgaver, der udføres i jeres virksomhed. De kan fx hjælpe med opsætning af gipsvægge, montage af kabelbakker og rørbæringer, lægning af fliser m.v. Se skema 3 - hvad må der arbejdes med og hvad må der ikke.

En praktikant under 13 år må ikke deltage i virksomhedens normale arbejdsopgaver. I stedet kan det være rundvisning og opgaver med karakter af undervisning, o.l.

I alle tilfælde gælder det, at en praktikant ikke må arbejde med maskiner og kemiske produkter, som kan være farlige at arbejde med. Se mere om de detaljerede regler i skemaerne i denne vejledning.

Arbejdstid

En erhvervspraktikant må arbejde op til 8 timer om dagen og maksimalt 40 timer indenfor en uge.

En praktikant i juniormesterlære må arbejde op til 8 timer om dagen på praktikdagene.

En praktikant må ikke arbejde mellem kl. 20.00 og 6.00.

Reglerne om arbejdstid for praktikanten er angivet i Arbejdstilsynets bekendtgørelse om unges arbejde.

Information til praktikantens forældre inden start

Praktikantens forældre eller værge skal informeres om det kommende praktikforløb, herunder om arbejdsopgaver, arbejdstid og eventuelle arbejdsmiljøforanstaltninger ved arbejdet.

Informationen om arbejdsmiljøforanstaltninger skal tage udgangspunkt i jeres risikovurdering af de arbejdsopgaver, som I har planlagt, praktikanten skal deltage i.

Hvis I fra virksomheden giver de relevante oplysninger om arbejdet til praktikantens skole, så skolen kan videregive oplysninger til forældrene eller værgen, er det stadig virksomheden som arbejdsgiver, der har ansvaret for, at oplysningerne gives videre.

I kan fra virksomheden informere forældrene eller værgen skriftligt om disse forhold, fx ved at fremsende de relevante dele af arbejdspladsvurderingen eller risikovurderingen, og/eller ved en telefonsamtale med forældrene. Ved juniormesterlære kan det være nødvendigt at orientere forældrene mere end én gang i forløbet. Det gælder, når praktikanten efterhånden får udvidet sine arbejdsopgaver.

Information til praktikanten inden start

Det er en god ide at informere praktikanten om nødvendige praktiske forhold inden starten på praktikperioden. Det kan fx være kontaktoplysninger, mødetid, retningslinjer for pauser og brug af mobiltelefon, samt om arbejdstøj, forplejning, kantine og andre praktiske informationer.

Risikovurdering og praktikplan

Risikovurder arbejdsopgaverne inden I fastlægger en praktikplan for praktikanten, så I er sikre på, at arbejdsopgaverne kan udføres arbejdsmiljømæssigt forsvarligt. Tag højde for det arbejde, som praktikanten efter reglerne ikke må udføre. Se skemaerne om det i denne vejledning.

Risikovurderingen kan med fordel foretages sammen med en medarbejder, som udpeges som kon-

taktperson for praktikanten, eller som skal arbejde tæt sammen med vedkommende på arbejdsstederne.

Risikovurderingen kan gennemføres på følgende måde:

- Udvælg de arbejdsopgaver som I mener, at praktikanten må og kan deltage i.
- Gennemgå, hvilke arbejdsmiljørisici der kan opstå ved arbejdet.
- Overvej og planlæg jeres forebyggelse af de vurderede arbejdsmiljørisici.

Vær særligt opmærksom på de risici, der kan opstå på grund af praktikantens manglende erfaring og manglende viden om mulige farer på arbejdsstedet, fx ved færdsel samt ved det arbejde, praktikanten skal udføre.

Risikovurdering og APV

Risikovurdering af praktikantens opgaver tager udgangspunkt i relevante dele af virksomhedens APV-handlingsplan. Eventuelle udestående problemer skal løses, inden praktikanten må udføre arbejdet, ligesom eventuelle generelle hensyn til unges arbejde skal indgå. Herefter foretages risikovurderingen i forhold til de konkrete opgaver og praktikantens alder. Husk, at praktikantens manglende erfaring kan betyde, at der skal træffe ekstra foranstaltninger

Ved juniormesterlære vil det være relevant at gentage risikovurderingen en eller flere gange, efterhånden om praktikantens arbejdsopgaver udvides og bliver mere selvstændige.

Se skemaet til risikovurdering i denne vejledning.

Oplæring, instruktion og tilsyn

Det er arbejdsgiverens ansvar, at praktikanten får grundig oplæring og instruktion i de arbejdsopgaver, praktikanten skal udføre. Det er derfor vigtigt, at en praktikant fra starten og løbende i praktikperioden instrueres om, hvordan arbejdet udføres sikkert. Det er en god idé at bruge resultatet af risikovurderingen i forbindelse med den konkrete instruktion.

Det er ligeledes arbejdsgiverens ansvar, at der føres effektivt tilsyn med praktikanten af en person over 18 år, som har den fornødne indsigt i de udvalgte arbejdsopgaver.

Kontaktperson for praktikanten

Udpeg en erfaren medarbejder som kontaktperson for praktikanten. Det kan også være mester selv. Det er en god ide, at kontaktpersonen bl.a. varetager følgende opgaver:

- Modtagelse af praktikanten, når praktikperioden starter.
- Tovholder for risikovurdering og praktikplan.
- Den person, som praktikanten altid kan kontakte med spørgsmål til praktikken, eller hvis der opstår problemer.

Modtagelse af praktikanten

Når praktikanten starter, kan kontaktpersonen tage imod praktikanten med en introduktion til virksomheden og en gennemgang af praktikplanen, så praktikanten får en god og tryk start på forløbet.

Nødvendige værnemidler, som for eksempel sikkerhedssko, sikkerhedshjelm, høreværn og sikkerhedsbriller, skal udleveres. Det kan fx ske i forbindelse med introduktionen, og sammen med de første informationer om arbejdsmiljøforhold.

Det kan være en god ide at få afklaret, om der er noget ved praktikperioden, som praktikanten er usikker omkring, og som vedkommende skal have hjælp til. Vær bl.a. opmærksom på, om praktikanten har særlige behov.

Se yderligere om god modtagelse på hjemmesiden bygpågodmodtagelse.dk.

AMO

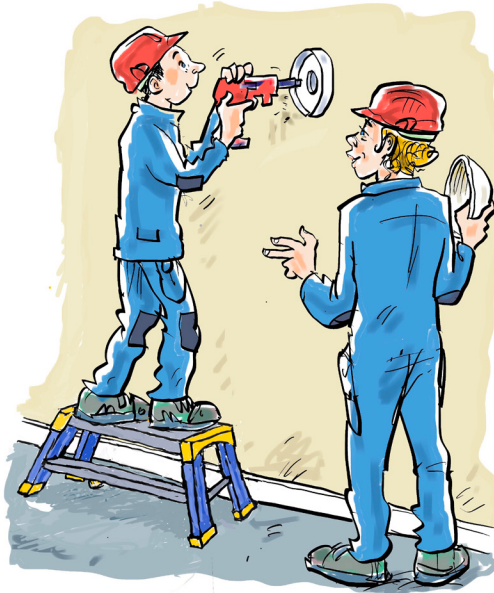
Er virksomheden omfattet af reglerne om arbejdsmiljøorganisation (AMO), er det en god ide, at der i AMO fastlægges retningslinjer for, hvordan der tages imod en praktikant i virksomheden.

PRAKTIKANTENS ARBEJDE PÅ ARBEJDSSTEDET

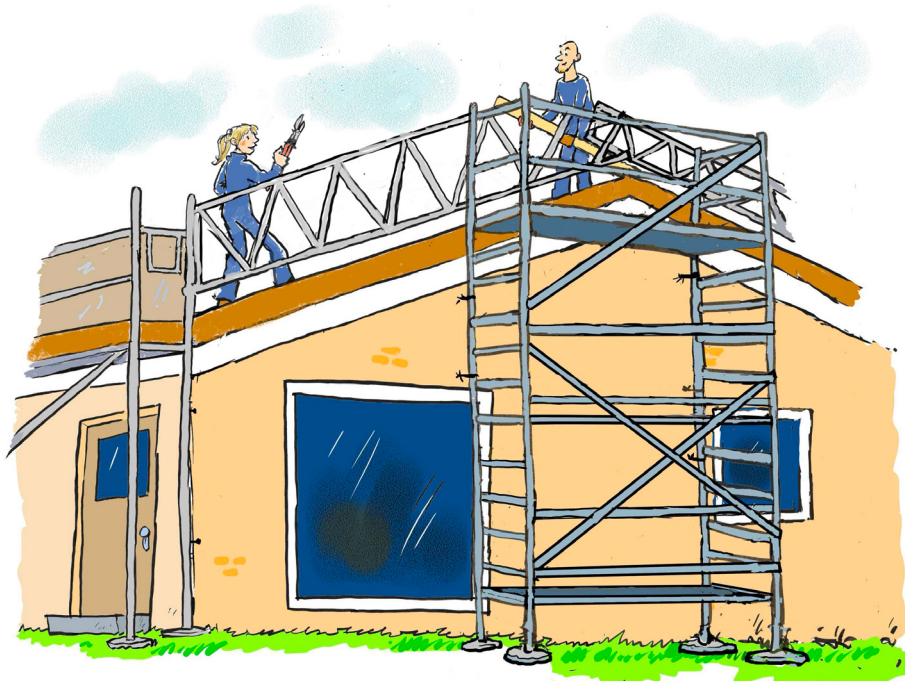
Ved arbejdet på arbejdsstedet skal praktikanten instrueres i den enkelte arbejdsopgave, inden arbejdet igangsættes, og der skal føres effektivt tilsyn med praktikantens arbejde, så praktikanten kan arbejde sikkert.

Det er vigtigt, at kontaktpersonen eller en anden erfaren medarbejder arbejder tæt sammen

med praktikanten, og løbende kan gribe ind med instruktion, hvis praktikanten er ved at gøre noget u hensigtsmæssigt.

Ved juniormesterlære kan praktikanten efterhånden arbejde mere selvstændigt, når praktikanten er blevet mere erfaren, og når det er i overensstemmelse med jeres risikovurdering og praktikplan.

Praktikanter, der er fyldt 13 år – arbejde i nærheden af maskiner

En praktikant, der er fyldt 13 år, må under visse betingelser arbejde i rum på arbejdsstedet, hvor der anvendes maskiner, der kan være farlige trods fabrikantens indretning af maskinerne. Det gælder fx, hvor der anvendes en bordrundsav. Det skal dog sikres, at praktikanten ikke kommer i farlig nærhed af maskinen, så der fx er risiko for, at praktikanten kan snuble ind i maskinen og komme i berøring med rundsavsklingen.

Der gælder følgende for arbejde i nærheden af farlige maskiner:

- Når en maskine er afbrudt og aflåst, er den ikke farlig.
- En maskine, der kan være farlig og er i drift, må ikke forlades af brugeren.
- En maskine, der kan være farlig og er i drift, vil ikke være farlig at være i nærheden af, når brugeren af maskinen, kan gribe ind. Det gælder medmindre, der er tale om risiko for ud-slyngning e.l.

Virksomhedens forventninger til de erfarne medarbejdere

De erfarne medarbejdere, der varetager den konkrete instruktion og arbejder tæt sammen med praktikanten, skal vide, hvad virksomheden forventer af dem. Det gælder både omkring det fysiske og psykiske arbejdsmiljø. De skal vide, hvad praktikanten må udføre af arbejde, så det sker sikkert og uden sundhedsskadelige påvirkninger, og de skal vide, hvordan de skal møde praktikanten med forventninger og klare krav, men også med respekt og inddragelse.

SKEMA 1: PRAKTIKANT – UNDER 13 ÅR (IKKE UDTØMMENDE)

Praktikant under 13 år – opgaver der må udføres

Praktikanten må udføre opgaver, som ikke er egentligt arbejde. Det gælder bl.a.:

- Rundvisning.
- Særligt tilrettelagte øvelser og undervisning, som virksomheden ikke selv ville have udført.

Praktikant under 13 år – opgaver der ikke må udføres

Praktikanten må ikke udføre egentligt arbejde, som virksomheden selv ville udføre, eller hjælpe med det.

Ved særligt tilrettelagte øvelser, må øvelserne ikke indeholde noget, som praktikanter over 13 år ikke må arbejde med. Se skema 2 og skema 3.

SKEMA 2: PRAKTIKANT – DER ER FYLDT 13 ÅR (IKKE UDTØMMENDE)

Praktikant der er fyldt 13 år – eksempler på arbejde der må udføres

Praktikanten må udføre lettere arbejde, fx i forbindelse med:

- Sorteringsarbejde.
- Optælling.
- Pakning.
- Kontrol af emner eller materialer.
- Manuel montering.
- Monteringsarbejde med en batteriskue-maskine.
- Malerarbejde med ufarlige produkter (ikke sprøjtemaling).
- Fedtsmøring o.l. med ufarlige produkter.
- Medhjælp for en svend, mester eller lignende.
- Kontorarbejde.

Arbejdet skal være arbejdsmiljømæssigt forsvareligt, så ulykkesrisici er effektivt imødegået, og så praktikanterne ikke udsættes for sundhedsskadelige påvirkninger.

Praktikant der er fyldt 13 år – arbejde der ikke må udføres

Praktikanten må ikke arbejde med en række maskiner og farlige stoffer og materialer (kemi), svarende til listen i det efterfølgende skema 3, der gælder for en praktikant, der er fyldt 14 år.

Praktikanten må heller ikke arbejde i farlig nærhed af de ovennævnte maskiner eller farlige stoffer og materialer (kemi), svarende til listen i det efterfølgende skema 3, der gælder for en praktikant, der er fyldt 14 år.

SKEMA 3: PRAKTIKANT – DER ER FYLDT 14 ÅR (IKKE UDTØMMENDE)

Praktikant der er fyldt 14 år – eksempler på arbejde der må udføres

Praktikanten må udføre alt bygge- og anlægsarbejde, der ikke indebærer fare for praktikantens sikkerhed og sundhed. Det gælder, når formålet er at opnå arbejdskendskab.

Praktikanten må bl.a. udføre arbejde indeholdt i nedenstående ikke udtømmende liste.

Maskiner, tekniske hjælpemidler og arbejdsprocesser, fx:

- Sømpistoler til små hæfteklammer (masse højst 0,3 g).
- Boremaskiner med borepatron op til 13 mm bor.
- Blandemaskiner, der er afskærmet, og ikke er farlige at anvende, og hvor arbejdsprocessen ikke støver.
- Mindre skrumaskiner bl.a. batteriskruemaskine.
- Andre maskiner og tekniske hjælpemidler, der er udformet og afskærmet, så bevægelige og bearbejdende dele er utilgængelige under drift, og der ikke er andre farer ved maskinerne.
- Maskiner til rengøring m.v. med et arbejdstryk under 70 bar (7MPa).
- Kørsel i tryknapstyrede byggeeleveratorer og transportplatforme.
- Arbejde fra arbejdsplatforme og lifte (må ikke være fører af maskinen).
- Vedligeholdelse af maskiner mv., hvor maskinerne er taget effektivt ud af drift og hvor farlige bevægelige dele er utilgængelige.
- Arbejde med skruemaskiner på batteri,

Praktikant der er fyldt 14 år - arbejde der ikke må udføres

Praktikanten må ikke udføre arbejde med risiko for ulykker og sundhedsskadelige påvirkninger, der ikke er imødegået effektivt.

Herudover må praktikanten ikke udføre arbejde indeholdt i nedenstående ikke udtømmende liste.

Maskiner, tekniske hjælpemidler og arbejdsprocesser, fx:

- Maskiner med hurtigtgående skærende værktøj, fx rundsave, motorkædesave, klippe- og skæremaskiner, fræsere og boremaskiner med borepatron til mere end 13 mm bor.
- Maskiner med farlige stempellignende bevægelser, fx presser og stansemaskiner.
- Maskiner med valser, snegle, skovle mv. – som ikke er effektivt afskærmet mod berøring.
- Søm- og boltepistoler.
- Maskiner til rengøring, m.v. med et arbejdstryk over 70 bar (7MPa).
- Fører eller operatør af grave- og læssemaskiner, motorredskaber, som man sidder på, kraner, løfteredskaber, fx lifte og arbejdsplatforme, spil, fejemaskiner, motorplæneklippere og sneslynger, samt byggeeleveratorer og transportplatforme til personer/gods, når de ikke er tryknapstyrede.
- Viberende håndværktøj, som fx mejselhamre, betonvibratorer, rillefræsere med et vibrationsniveau over 130 dB (HA) (se fabrikantens brugsanvisning), og ved lavere niveauer skal arbejdet tilrettelægges med hyppige afbrydelser.

montagearbejde, fx trækning af elkabler med tilhørende montage uden tilkobling til elnettet (ikke spændingsførende), malerarbejde med pensel og rulle med visse typer vandbaseret maling, (se sikkerhedsdatabladet) og lignende arbejde,

- Hjælp med opsætning af gipsvægge, montage af kabelbakker og rørbæringer, lægning af fliser m.v.
- Kortvarigt arbejde med slagboremaskiner (op til 13 mm bor), samt rystepudser (mindre end 30 min. på en 8 timers arbejdsdag fordelt med hyppige afbrydelser), hvor støvudviklingen er effektivt imødegået med processug, og der bruges egnet høreværn.
- Arbejde fra stilladser, på tage og i højden, når der er sikret effektivt mod nedstyrtning med tekniske foranstaltninger, fx rækværk.
- Løft af byrder med en vægt op til 12 kg, som sker tæt på kroppen.

Stoffer og materialer (kemi), fx:

- Kemiske produkter, der ikke anses for kræftfremkaldende efter Arbejdstilsynets regler.
- Organiske opløsningsmidler, der ikke er på Arbejdstilsynets liste over grænseværdier, samt kemiske produkter og materialer med et indhold under 15 % af sådanne organiske opløsningsmidler.
- Stoffer og materialer, med farlighedsmærkning efter EU-reglerne, der ikke er på Arbejdstilsynets liste i bilag 4 i bekendtgørelse om unges arbejde.

Se Arbejdstilsynets hjemmeside bl.a. bilag 4 i bekendtgørelse om unges arbejde.

- Arbejde med risiko for el-ulykker.
- Svejsning, skærebrænding og lignende.
- Arbejde med faldsikringsudstyr.
- Løft af byrder med en vægt over 12 kg, og øvrige løft ud over det bagatelagtige, der foretages ca. 30 cm fra kroppen og derover.

Stoffer og materialer (kemi), fx:

- Kemiske produkter, der anses for kræftfremkaldende efter Arbejdstilsynets regler.
- Organiske opløsningsmidler, der er på Arbejdstilsynets liste over grænseværdier, samt kemiske produkter og materialer med et indhold over 15 % af sådanne organiske opløsningsmidler.
- Stoffer og materialer med farlighedsmærkning efter EU-reglerne, der er på Arbejdstilsynets liste i bilag 4 i bekendtgørelse om unges arbejde.

Se Arbejdstilsynets hjemmeside bl.a. bilag 4 i bekendtgørelse om unges arbejde.

Eksempler på kemiske produkter en praktikant ikke må arbejde med på baggrund af producentens faremærkning:

GHS06 Akut giftigt Produktet er meget giftigt	GHS08 Alvorlig sundhedsfare Meget farligt for helbredet, hvis det bruges forkert - fx terpentin	GHS0 Ætsende Produktet er ætsende. Farligt at få i øjnene, på huden eller i munden	GHS01 Ekspllosiv Produktet kan eksplodere
--	---	--	--

Kilde: CLP-forordningen

SKEMA TIL RISIKOVURDERING

Inden praktikanten starter på arbejdet, skal I risikovurdere arbejdet og bruge det til at vurdere og planlægge de arbejdsopgaver, som praktikanten skal deltage i. Se de foregående røde skemaer om, hvad praktikanten ikke må arbejde med, som derfor ikke skal indgå i risikovurderingen.

For hver arbejdsopgave bør I som minimum forholde jer til følgende:

- Ulykkesrisici og herunder risici ved maskiner.
- Kemi og herunder støv.
- Ergonomi og særligt tunge løft.
- Støj og vibrationer.

Hvis I vurderer risikoen ved en arbejdsopgave til at være lav i forhold til sikkerhed og sundhed, så kan praktikanten umiddelbart udføre opgaven, men I skal vurdere, hvor tæt der er behov for at føre tilsyn med praktikanten.

Hvis I vurderer, at praktikantens opgaver kan indebære en risiko for sikkerhed og sundhed, skal I finde ud af, hvilke foranstaltninger I kan iværksætte, så risikoen bliver lav. Herunder oplæring, instruktion og tilsyn fra en erfaren ansat i virksomheden, der skal arbejde tæt sammen med praktikanten. Er det ikke muligt, bør arbejdsopgaven ikke indgå i praktikforløbet.

For en praktikant i juniormesterlære kan I gennemføre vurderingen igen efter en periode, hvor I kender praktikanten bedre, og hvor praktikanten har fået større erfaring med arbejdet.

I kan anvende skemaet nedenfor, til jeres risikovurdering. Skemaet kan sammen med jeres erfaringer danne grundlag næste gang, I skal tage imod en praktikant.

Arbejdsopgaver I overvejer til praktikforløbet	Risikovurdering	Forebyggende tiltag

Vil du vide mere?

På bfa-ba.dk kan du finde masser af information om arbejdsmiljø inden for bygge- og anlægsbranchen og tilmelde dig nyhedsbrev.

BFA Bygge & Anlæg står også bag følgende hjemmesider:

bygergo.dk

- om gode tekniske hjælpemidler.

byggeproces.dk

- om arbejdsmiljøet i byggeprocessens forskellige faser.

renover-sikkert.dk

- om farlige stoffer i gamle byggematerialer.

asbest-huset.dk

- om asbest i byggeriet.

Se også:

at.dk

- love og bekendtgørelser om arbejdsmiljø

Branchefællesskabet for
arbejdsmiljø i Bygge & Anlæg

Bygmestervej 5, 2. sal
2400 København NV

Tel: 51 91 14 00

E-mail: kontakt@bfa-ba.dk

bfa-ba.dk

ISBN: 978-87-7952-399-9
Varenummer: 132333
11.2025

